

TAL,

OM

SILFVERS ÅRLIGA FÖRAN-
DE TIL CHINA,

*Huruvida det är för Europa nyttigt el-
ler skadeligt;*

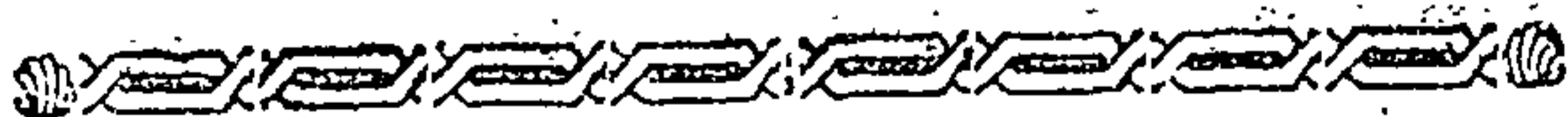
HÄLLET FÖR

KONGL. VETENSKAPS ACADEMIEN,
VID PRÆSIDIET NEDLÄGGANDE,

DEN 26 OCTOB. 1774,

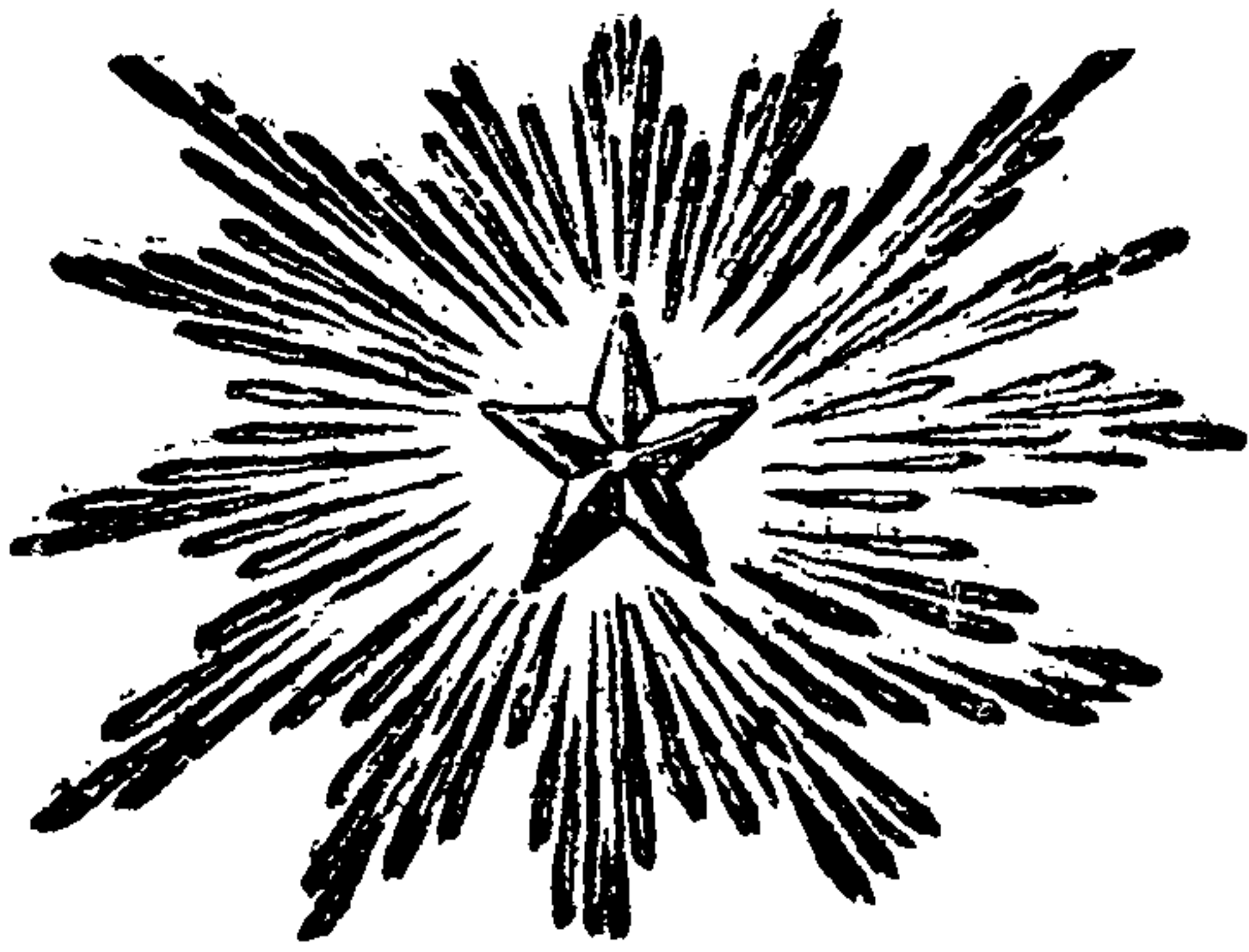
AF

JEAN ABRAHAM GRILL, ABRAHAMSON,

STOCKHOLM,

Tryckt i Framl. Direct. LARS SALVII Tryckeri, 1774.

NÅDIGE HERRAR!
MINE HERRAR!

å Edert val til Ordförande under det förflutne Qvartalet, föll på mig, den minst värdige detta Samhällets Medlem, var ynnest driffjädren, hvars bifstånd jag afven utbeder mig, då jag nu, efter Kongl. Aca- miens plågsed, vid detta Ämbetes hedläggande, bör på en stund tala öfver något ämne.

Jag var sinnad at omröra Chinesiska Hande- lens nytta i allmänhet, och i synnerhet den för- mån Sverige drager deraf; men angelågna resor under de förflutne månader, hafva hindrat mig at til et så vidlyftigt ämne samla nödige uträk- ningar och underrättelser. Jag skal således endast hålla mig vid en del deraf och visa, huruvida,

i mina tankar, *Silfrets årliga förande til China är för Europa nyttigt eller skadeligt.*

Många hafva kallat den Chinesiska handelen för högst fördärfvelig, som borde afskaffas, emedan han utur Europa bårtdrager Silfret. Ibland andra, har Auctoren *til En Våns Bref utur Stockholm, til sin goda Vån uti Götteborg, angående det här i Sverige invåttade Ost-Indiska Compagniet*, tryckt i Stockholm 1731 (a), sökt bevisa denne Handels skadelighet; Dets ord, på första sidan, lyda således :

„Det kan aldrig förnekas, at ju den Chinesiska Handelen, i anseende til Europa i gemen, är högst skadelig; ty lå vida Chineserne taga intet annat i betalning eller byte för deras lands producter, än allenast rent och finhaltigt Silfver, hvilket dock är den ådlaste, men derhos sparsammaste Materia, som GUD och Naturen förundt Europa; kan däraf ej annat slutas, än at Europeerne, tvårt emot funda förnuftet, sika efter deras eget fördärf, och genom en skadelig Handel med Indianerne, förvandla det redbaraste som de ega, uti onödigt ler och hö, som til intet annat tjénar, än at underhålla och befordra de tre hufvud-oddygder, hvilka GUDS Ande i synnerhet bestraffar, nemligen ögonens lust, köttfens lust och et högfärdigt lefverne.

Många flere hafva skrifvit i samma smak, som nu vore för vidlyftigt at uprepa.

Jag borde väl endast omtala Silfrets högst skadeliga utförsel, men nödgas likväl förut nämna några ord, om Chinesiska Handelens nödvån-

(a) Hos PETTER JÖRANSSON NYSTRÖM.

vändighet, i anseende til det nu mera inrotade bruket af det landets producter.

Uti verdens första tider, voro människornas behof inskränkte, inom det högst nödvändiga til livets uppehälle; därnäst blefvo kläder och hus nödige: omfider hafva, tid efter annan, bekvämligheter, prål och grannlåt, af många tusende slag, blifvit upfundne, varit i början ansedde för öfverflöd, men blifvit omfider nödvändighets varor, hvilkas nyttjande Høga Öfverheten knapt kunnat med de strängaste lagar hindra. Somlige kalla Öfverhetens förbud emot dylika varors nyttjande, et obilligt tvång, och begå nog ofta deremot, dels af vana, dels af vinnings lyftnad, de grofvaste lagbrott, som vi, ty vårr, dageligen finne vid Brånvins förbudet, hvilket hvar och en underfåte likväl vet, vara gjordt af Vår allernådigste och vise Konung, för det allmänna bästa.

Men hvad skulle antalet på Lagbrytare ej blifva större, om det kåra Cafféet blefve förbudet? Vi hafve redan sedt prof derpå, och ha vet, huru dermed framdeles torde gå? Jag för min del tror, at Caffé, med det Socker som dertil nyttjas, gör för riket en nästan så betydande förlust som brånvinet: åtgången därpå ökas dageligen, så at ej allenast de minst förmögne uti städerne, utan äfven allnogen på landet, börjar nog allmänt dricka det, då dertil, af en del sämre folk, halfva koppen fylles med Socker, som är dyrare än sjelfva Cafféet. Likväl var denna öfverflöds vara, för 50 år sedan, här föga bekant, och nyttjades då endast i de förmögna ste hufen.

På samma sätt, som det under den tiden förhållit sig i Sverige med Cafféet, har det ock gått med Théet. Härvid bör likväl den skilnad göras, at Thé kostar Riket långt mindre, äfven at det af de fläste Herrar Medici ordonneras för sjuka til läskedrick, och at deruti intaga Medicamenter, samt at jämväl något annat därigenom uti hushållet bespares.

I anseende til det inrotade bruket, lårer således vara onekeligt, at Thé nu förtiden blifvit en nödvändighets vara. Det kommer endast från China, och säljes där för så godt köp, i anseende til den ringa dagspenningen för plockning och torkning, at dylikt från intet ställe i världen skulte kunna lemnas til så ringa pris.

Således tyckes mig, at då så väl vi som andre Länder måste hafva Thé, antingen directe, eller köpa det utur andra handen, böre vi vara glade, at Chinesisk Handel är i Sverige inrättad.

Men för at i China betala denna vara, samt de öfriga, som årligen därifrån föras til Europa, måste det med Silfver godtgöras, som Europeiske utförelse varorne äro otillräckelige at betala, ehuru desse blifva alt mer och mer begärlige, och har consumptionen af Europeiska varor där mångdubbelt tilltagit på 30 år.

Enär vi nu sedt Chinesiska Handelens nödvändighet för Europa, och at den ej kan göras, utan at Silfver ditføres; så skridom til Silfvermängden i Europa och dess nödvändighet, och låtom oss öfvervåga, om det är möjligt, at öfverflöd deraf kan blifva, och i sådan händelse, om det är nyttigt eller skadeligt, at något därå utføres?

Men

Men innan jag börjar utförandet häraf, skal jag som hastigast gå något längre tillbaka, och omtala Silfrets bruk, sedan våra första Förfäders tid.

Vi finne redan, uti 1 MOSES boks 20 Cap. 16 vers, at ABIMELEK gaf ABRAHAM 1000 Silfverpenningar; och uti 23 Cap. står, at ABRAHAM af Ephron köpte en åker och graf för sin Hustru SARA, och vågde til honom 400 Siklar Silfver; detta skedde 2108 år efter skapelsen. Silfver har således redan den tiden varit brukadt i betalning för andra varor.

Det nyttjas äfven ännu, jämte Guldets, öfver större delen af världen, såsom alla varors måttstock eller repræsentatif, men til skiljemynt brukas merändels Kopparen. HERODOTUS berättar, at Syrierne voro de förste, som låto slå mynt.

Likväl nyttjas, uti Bengala och några få orter i Asien, til skiljemynt, et slags Snäckor, kallade Cauris, hvaraf 50 gå på en Pecha, eller 80 på en Holländsk styfver: äfven brukas där et slags vilda och illa smakande Mandlar, hvaraf 40 gå på en Pecha.

Uti stora Tartariet nyttjas, utom äfvannämnde Snäckor, äfven bark och läder-bitar, med Tartar-Chans namn och Sigill uppå.

Uti några af Africas inre delar, hafva de såsom mynt, stycken af en sort saltsten.

Enda Kejsarliga myntet uti China, äro Casch, som innehålla en olika blandning, om hvar annan, af Koppar med Metall, Mesfing och Tutanego: de hafva et fyrkantigt hål midt uti, til uptrådning på strångar, och gifvas 560 à 590 stycken för en Piafter eller Spansk Riksdaler.

Men dessa med flere undantag, äro af så liten betydelse, at man med alt skäl kan kalla Guld och Silfver, det allmänt vidtagna alla varors repræsentatif.

China är det enda mig bekanta stället, hvar-est Silfret i betalningar våges, och härrör det förmodeligen deraf, at Chineserne, på et stycke afklipt Silfver, kunna tämmeligen nåra se des halt.

Men Regeringarne uti Europa hafva funnit tjenligast, at deraf slå mynt, til visst skrot och korn, i följe hvaraf en och hvar genast vid påseendet kan veta, huru mycket fint Silfver han får i betalning för sin vara.

At Guld och Silfver til mynt fått företrädet, kommer förmodeligen deraf, at de, såsom mindre allmänna, föreställa en större varu-mängd, at de äro mindre benägne til ergning, och således snyggare at handtera, at de äro föga slitning underkastade, och förlora således mindre af vigten, då de gå man och man imellan, samt at de, för sina flera ädla egenskapers skull, äfven äro måst tjenliga til allehanda finare arbeten och til nyttjande i dagligt bruk.

Kopparen har väl ock, i synnerhet i Sverige, blifvit nyttjad til et hufvud-mynt, men har nu til det behovet nästan kommit utur bruk, förmodeligen såsom föreställande en mindre varu-mängd, och således besvärligare.

Papper nyttjas äfven på många ställen, såsom mynets repræsentatif, men blifver mindre tjenligt, då ej, genast vid påfordran, derföre kan fås hvad mynt det föreställer: och så snart up-
gäld

gåld derpå måste betalas, förlorar det sitt förefäl-
lande värde: annars är det visserligen det viga-
ste myntet.

Jag borde nu upprepa de ändringar, som det-
ta 'repræsentatif' uti äldre tider undergått, och
hvarpå man nogsammt finner prof uti gamla
Handlingar; men de äro, hvad Sverige angår,
af Herr Cammar-Rådet BOTIN, så väl utförde,
uti dess inför Kongl. Academien hållne Tal, *Om
mynts och varors värden i Sverige, uti särskilda ti-
dehvarf*, at jag, til vidlyftighets undvikande,
dem förbigår. At de, öfver hela Europa, varit
uti någorlunda jämligt förhållande, är lätt at
finna.

Jag måste likväl omröra en betydlig omständig-
het, som igenfinnes uti en i England i år utkommen
Tabell, öfver den efterhand tillkomna påökningen
uti Nationela omkostnaderna därstädes, neml. at de
voro, År 1600. - - - - 600,000 Pund Sterl.

1633. - - - - 800,000 —

1660. - - - - 1,200,000 —

1686. - - - - 1,900,000 —

1714. - - - - 3,200,000 —

1751. - - - - 6,000,000 —

och 1765. - - - - 10,300,000 Pund Sterl.
och således blifvit öfver 17 gånger större på
165 år.

Det är väl onekeligt, at de af England förde
krig, dertil gjorde penninge lån, och de In-
tressen som derå måste betalas, härtil mycket bi-
dragit. Men Silfrets och Guldets mindre värde,
lärer förmodeligen varit en hufvud-orsak.

At varu-mängden och behofven ökat sig an-
senligen, sedan Americas upfinning, är oveder-

fåjeligt, och at således mera Guld och Silfver är nödigt til deras repræsentatif: men varumängden har ökat sig uti et mindre förhållande än Repræsentativerne.

Vi hafve hittils endast anset t Guld och Silfver, såsom andra varors repræsentativer, men vi måste tillika skårskåda dem såsom varor, hvilka äfven hafva sit pris och et förhållande fins imellan, som ändrar sig efter större eller mindre tillgång och efterfrågan, vid hvilka tillfällen desse, så väl som alla andra varor, stiga och falla.

Jag kan härpå från China anföra et betydande Exempel. Uti förra Seculo och äfven i början af detta, betaltes därstädes 1 lod Guld med 8 lod Silfver: det gälde då som nu uti Europa $15\frac{1}{2}$ à 16. Europeerne och i synnerhet de Franske, förde derföre så mycket Silfver dit och Guld därifrån, at det där omsider steg til 13 à $13\frac{1}{2}$ och således ej lönte mera mödan och omkostningarne, eller som vil säga det samma; Guldet blef där rarare och Silfret öfverflödigare. Det samma händer som oftast uti Amsterdam, hvarst Ducaterne, i anseende til mer eller mindre efterfrågan, stiga och falla i pris.

Låtom oss nu skårskåda, huruvida allt det Guld och Silfver, som årligen kommer från America til Europa, eller här framskaffas, kan uti Europa nyttjas.

Det hörer väl icke egenteligen til mitt ämne, at tala om Guldet, men desse tvänne Metaller införsel från America, i synnerhet i förra tider, är så blandad, at man ej med någon säkerhet kan veta, huru mycket af hvarje slaget kommit til Europa.

Efter

Efter de nogaste uträkningar af de berömdaste Spaniska Auctorer, såsom Don SANCHO DE MONCADOS, Don PEDRO FERNANDEZ DE NAVARETTE och Don GERONIMO DE USTARIZ, har, från år 1492 til år 1740, eller på 248 år, til Europa, endast från Väst-Indien, blifvit inbragt uti Guld och Silfver 9 Milliarder eller 9000 Millioner Piafter (a). - Lägges nu hårtil årliga införslen, sedan år 1740, som någorlunda kan uträknas, då man vet, at på 10 år imellan 1754 och 1764, (b) blefvo bragte endast til Spanien 115 Millioner 271,144 Piafter uti Silfver, och för 24 Millioner 570815 Piafters värde uti Guld, eller til sammans inemot 140 Millioner, så blifver för hvarje år öfver hufvud, 14 Millioner, eller på 34 år, 476 Millioner Piafter.

Hårtil måste läggas, hvad som lurendrågas in i Spanien, (*) i anseende til den höga tullen, hvilket plägar räknas för en fjerdedel mer, så at årliga införslen endast til Spanien, skulle kunna

na

(a) Journal de Commerce för Octob. 1760, fol. 6.

(b) Hist. Philos. & Polit. des Etabl. & du Com: des Europ. dans les deux Indes VIII. boken pag. 355.

(*) Då jag omrört den starka lurendrågningen i Spanien, kan jag ej förbigå at nämna Chinesernes olika förhållande vid Tulltågten: Deras Taxa är merendels tillika jämkad efter varans rymd och värde, så ej några omständigheter ändra det, så at varor af större värde men ringa rymd, hvilka således lätt och, när Tullen är hög, med stor fördel kunna lurendrågas, äro belagda med lindrig Tull: Til exempel, på Perlor är den ej mer, än en af hvarje tusende, på Kläden 8 til 10 för hundra, och på gröfre varor, än mera. Endast hampenningar med Presenten, som nu blifvit en pålaga, för et af de största Ost-Indiska Skeppen, går til inemot 5000 Riksdaler.

na råknaas öfverftiga 17 Millioner Piafter uti Guld och Silfver tillsammans, men Auctorerne råkna den gemenligen endast til 15 Millioner.

Utom det Guld och Silfver, som dels myntadt, dels omyntadt, kommer från Väst-Indien til Spanien, kvarblifver nästan hälften af det myntade uti sjelfva Landet. Uti Mexico myntas årligen 12 til 13 Mil'ioner Piafter, hvaraf sjettedelen är Guld: här af går hälften til Europa, en sjettedel eller 2 Millioner, med Acapulco Skeppet til Manila, 1 tolfdedel til Spanska öarne uti Väst-Indien och det öfriga, til andra Nationers Colonier, och kommer den vägen til Europa. (a),

Portugals årliga införsel, endast af Guld från Brasilien, råknaas til 18 à 20 Millioner Cruzader, (b), som göra inemot 9 à 10 Millioner Riksdaler: utom des kommer en del af Spanska Silfret, genom Handelen med Buenos Ayres och flere ställen, den vägen til Europa.

Men som Portugiserne ej förr än år 1695, visste sig vara egare af Guld i Brasilien, har tillförslen deraf ej ännu hunnit göra någon märkelig ändring uti dess värde i Europa: hvilket mycket torde komma däraf, at nu på många år, ej kommit något betydande parti Guld från China, ej heller ifrån Cochinchina, hvarest Holländska Handelen är afstagnad: äfven är Japanska Handelen inskränkt, til et enda liter skepp om året; ifrån desse orter kom tillförene mycket Guld til Europa.

skul-

(a) Hist. Philos. & Polit. Liv. VI. pag. 83.

(b) Den samma, Liv. IX. pag. 443.

Skulle den starka Guld-tillförflen från Brasili-
en hålla uti, så faller såkert Guldets nu varan-
de pris emot Silfrets, om det ej finge tillika nå-
got oförvåndtadt aflopp.

Europa får således årligen, endast från desse
tvånne Konungarikens länder i America, inemot
för 14 Millioner Silfver och för 12 Millioner
Riksdalers värde uti Guld. Härtill måste med så-
kerhet läggas 3 à 4 Millioner, som från dessa
länder föras genom Handel, med andra Euro-
peiske Colonier, och därifrån komma til Europa,
hvilket således öfver hufvud nu förtiden kan ta-
gas til 28 à 30 Millioner Riksdaler från America.

Uti *Interets de L' Angleterre mal entendus*, be-
rättas, at et enda år kommit från Jamaica til Eng-
land, för 6 Millioner Piafter, uti Guld, Silfver,
Cochenille och Brasilie-trå; och ligger Hol-
ländiska Colonien Curaçao än bättre til för In-
terlops Handelen.

Men utom det Guld och Silfver, som Ame-
rica lemnar oss, gifvas dylika Malm-fångster måst
öfver hela Europa, fast mer och mindre lönan-
de, men de äro så olika gifvande; at deröfver
ingen nogga uträkning kan göras, om ej, tör-
hända, någon med mycken flit vinlagt sig om
den kunskapen; utomdels yppa sig dageligen
nya tilgångar.

Jag skal således endast upräkna några få, hvar-
om jag fått underättelse, såsom

Våra Svenska Salbergs Grufvor hafva, efter
Herr HYLPHERS berättelse, (*) gifvit, från år 1501.
til

(*) Uti Kongl. Vet. Acad. Handlingar för år 1767.

til år 1550, öfver hufvud 18141 lödige Marker Silfver årligen; men däremot hafva de, från år 1701 til 1750; endast gifvit årligen 1541 lödige Marker, eller en tolfedel emot hvad de gifvo 200 år förut. Uti Kongl. Bergs-Collegii Riksdags Relation, år 1769, för de fyra sifförflutne åren, låges, at om medium tages; år det 400 Marker mera, än då det tages; för de 10 sifförflutne åren: likväl hade de, år 1768, som var det rikaste, ej gifvit mer än 1351 Marker; år 1770 gifvo de 1563, och förledet år 1817 Marker, som utgör et anfenligt tiltagande.

Kongsbergs Grufvorne i Norrige; som år 1624 blefvo uptäckte, gifvo de tio första åren öfver hufvud endast 10000 Marker Silfver, men nu går deras årliga tilverkning til 30 à 33000 Marker; och hafva de, år 1768, gifvit 38096 Marker.

De Saxiske Grufvornes tilverkning var, år 1750; i Silfver, 38810 Marker.

Communions tilverkningen vid öfra Hartziske Bergverken var; år 1745, 15222 Marker, och år 1746, 18746 Marker Silfver.

Tilverkningen vid de Under-Hartziske eller Ramelsberg äro ordinairt årligen 8 Marker Guld och 3200 Marker Silfver.

Från Ungern och Siebenburgen har, et af de senaste åren, af Guld, Silfver och Koppar, myntats för 5 Millioner 300118 Gylden: den vanliga myntningen af Guld och Silfver är imellan 4 och 5 Millioner om året.

Det blefve för vidlyftigt, at här uprepa flera Grufvors gifvande, såsom uti Ryssland, Hessen, Elsas, Spanien med flere mer och mindre lönande,
de,

de, men nog lårer hvar och en finna, at Europas egne tilverkningar utgöra årligen en anseelig myckenhet.

Desutom kommer en hop, i synnerhet Guld, från Kusterne af Guinea, Mozambique och flere ställen i Africa, och så vidare.

Ehuru gerna jag hade önskat, at kunna träffa på sådana uppgifter, som åtskildt närmare, huru mycket af hvardera, som årligen flyter in uti Europeiska Cassorna, har det dock ej varit mig möjligt, men det har deremot gifvit mig anledning at upleta desse tvenne Metaller förhållande fins imellan uti äldre tider; då jag finner (a), at Guldets varit i China, som 1 til 8: men priset var högre, alt som länderne lågo närmare til Europa, såsom 1 til 11, til 12, 13 och 14; undantagande uti Japan, där det varit som 1 til 10.

Uti äldre tiderne i Grekland, var det som 1 til 13, men sedan hela världens rikedomar tögo sitt säte i Rom, var förhållandet merendels som 1 til 10; under Kejsaren TIBERIUS steg Guldets likväl til 1 emot 13, antingen det då hade minskat, och blifvit mera begärligt, eller Silfret hade så anseeligen ökt sig.

Då COLUMBUS upptäckte America; var Guldets pris i Europa, inemot som 1 til 12, och ehuru mycket då i början af hvardera kom, måste likväl största delen varit Silfver; emedan Spanien fastställde sitt mynt som 1 til 16; får nu se, om ej
med

(a) Hist. Phil. Polit. Liv IX. fol. 444.

med tiden den Brasiliska Guld- tillförflen deruti gör någon betydande ändring.

Vi finne således, at desse Metaller värde ändrar sig äfven äns imellan, alt efter som tilgången och efterfrågan är större af den ena eller den andra.

Då vi nu sedt, hvad ansefliga partier Guld och Silfver, som dels föras til Europa, dels där tilverkas, samt ändringarne uti värde, som de undergått, så låtom oss något skårskåda, hvartil de nyttjas; ty alla varors pris rättar sig, efter den mer eller mindre tilgång deruppå är, samt efter dess brukbarhet och nytta.

Det är allmänt bekant, at desse bägge Metaller bruk uti Europa, på 200 år, ansefligen tiltagit, Guldets nyttjas i synnerhet til Mynt, Ur, Nipper, Galoner och Förgyllningar med mera; hvaraf följer, at genom nötningen därå måtte ske en stor åtgång, utom hvad uti eldsvådor, Skepsbrott och så vidare förloras, eller ock nedgräfvades: likväl tror jag, at Förgyllningar häraf äro äre största flöfate; emedan deraf så litet kan återfås.

Men det som tillika drager mycket Guld utur Europa, är, hvad som går med Caravanerne til Äfien, samt öfver Polen och Turkiet, ty man vet, at både uti Turkiet, Arabien och Persien äro Sequiner et mycket gängse mynt. (a).

Då år 1752 och 53 de Fränke och Engelske började kriget på Kusterne Mallabar, Coromandel och uti Bengala, undangömde Indianerne sina skatter, så at mycket Guld måste föras dit.

En

(a) Remarques für plusieurs branches de Commerce & Navigation, 2 part. pag. 74.

En omständighet bidrager mycket, at nu långt mera Guld behöfves uti Europa än förr, nemligen til alla varors Repräsentatif uti Handelen; hvarigenom såväl alla Rikens, som enskilda Personers Cassor, denna tiden behöfva en långt större löpande myntmångd; åfven de Capitaler som ligga uti Banqverne i Amsterdam, London, Hamburg, Venedig, Genua, här och på flere ställen.

Öfverflöd ibland allmänheten bidrager likväl det mästa, ty det har så mycket tiltagit, at nu nästan hos hvar och en af lämre folk, finnas af Silfver, Skedar, Tumlare, Knappar och mera smått, samt hos de rikare, hela Servicer med mera, hvilket tilfammans utgör långt större myckenhet, än då fordomdags en här och en annan där, hade några stora Guld eller Silfverstycken, och torde de mästa, som igenfinnas i Sverige, härleda sig från Vikinga tiden eller från Tyska krigen.

Detta kommer af Silfrets nu varande mindre värde: ty den, som för 200 år sedan egde 1000 lod Silfver, egde då så mycket, som den, hvilken nu eger 32000 lod, emedan Silfret så mångdubbelt ökat sig (a). Men i anseende til andra varor, blifver förhållandet nog olika, ty af Silfrets mera nyttjande til flera ämnen, har det ej fallit i lika förhållande med tilförfien.

Då nu Europa redan har så mycket arbetadt Silfver, måste upbrukandet af det, som årligen tilkommer, i synnerhet bestå uti hvad som fordras för det tiltagande öfverflödet, och uti nót-

B

nin

(a) Diction. Encyclopedique, articl. *Argent*.

ningen under nyttjandet af arbetadt och myntadt Silfver, utom något litet, som förloras vid omarbetandet, vid eldsvådor, Sjöskador och genom nedgräfning; resten blifver til öfverlopps.

Silfrets nötning är ej betydande, i synnerhet då det har en skålig tillsats af Koppar, men är långt större på helt fint Silfver, såsom til Exempel, på det Engelska myntet.

Men om på några år öfverflödet uti Europa ej skulle nitaga, som det förmodeligen föga gjordt de förlutne 2 å 3 hog allmänt svåra åren, blefve uparbetningen af Silfver knapt så stor, som myckenheten af det gamla, hvilket af fattigare folk måste säljas; hvartil skulle då alt det Silfver nyttjas, som likafult kom från America, och det som uti Europa tilverkades? och hvad blefve påföljden, om deraf ingen utförel til Asien gifves?

Jo! Följden blefve nödvändigt, at de, som hade Silfver och behöfde andra varor, måste gifva mera deraf för dem, och ju större Silfveregarens behof af andra varor, eller öfverflödet på Silfver vore, desto mera blefve äfven de förlagne därmed, som bekommit det i betalning: ty Silfver är tillika en vara, äfven som alt annat, och skulle således efterhand Silfret ansenligen falla i pris, och alla andra varor stiga. På detta sättet har det gått, alt sedan Americas upfinning, ty städse har mera kommit, än nödvändiga behofven tarfvade.

Chinesiska handeln, som årligen bårttager några Millioner Piafter, bidrager således därigenom til et jämnare varu-pris i Europa.

Uti en af framiedne Herr Commerce-Rådet LAGERSTRÖM utgifven undersökning, om den Ost-indiska Handelsens ursprung och nytta, har jag funnit följande märkeliga utlåtelse; om Silfrets utförande til China. (a).

„Man tilstår gerna, at årligen en stor myckenhet
 „Silfver föres til Ost-Indien, men nekar alde-
 „les, at det ringaste härifrån Sverige blifver ut-
 „fördt. Man tilstår ock, at Silfvermyntet uti Eu-
 „ropa i gemen derigenom förminskas, och vid-
 „går, at om alla Nationer i Europa ville komi-
 „ma deruti öfverens, at aldeles upgifva denna
 „Handelen, det vore oemotfägeligt, at större myc-
 „kenhet Silfver skulle finnas i Europa, än där
 „nu är: hvarvid dock icke obilligt frågas, af
 „vittre män både i Holland, England och
 „annorstädes, om icke, där alt i Europa til fin-
 „nande Silfver, så väl som den otaliga mycken-
 „het, som deraf från Vest-Indien föres, skulle
 „aldrig igenom Handel utur Europa åter ut-
 „föras, Silfrets värde skulle falla, til lika pris
 „med Kopparen, emedan et större quantum
 „af det ena, så väl som af det andra, gör des
 „värde.

Då jag jämförer denna tänka med den, at Silfvermängden, oaktadt Ost-Indiska Handelen, på 200 år ökat sig två och trettio gånger, så följer deraf, at utan denna utförelse, skulle Silfret nu varit anseeligen ömnoigare, och des pris lägre.

B 2

Men

(a) Tryckt hos SCHNEIDER i Stockholm, år 1738,
 pag. 33.

Men det är tid at betänka de följder, som Silfrets fallande pris haft.

En följd blifver den, at de mindre lönande Grufvor måste nedläggas, ty det som uptages, svarar ej emot kostnaden af deras arbetande. Således hafva alla Silfvergrufvorne uti Spanien varit nedlagde, fast det berättas, at de nu åter skola å nyo uptagas.

Sådant har skedd på flere ställen, och åfven uti sjelfva Perou, hvarest de mindre gifvande Grufvor uti Quito, Cusco och Arequipa måst nedläggas, emedan arbetslönerne där i landet, samt alla behof, genom Silfrets ringa värde, åro så stegne, at Grufvornes arbetande gaf egarena förlust; men då det skedd och än sker uti Perou, huru skal det gå med Europas Silfver-Grufvor, som åro långt fattigare på Malm?

Jag får nu berätta, hvad påföljd Silfrets införsel til China haft; jo, det är nogsam bekant, at öfver hela landet, men i synnerhet uti Canton, åro alla varor och behof dyrare; det enda, som ej stigit i lika proportion med andra varor, är deras Säd, Risen, hvilken ockå regeringen sköter som sin ögnasten, och har ständiga förråds hus deraf, hvilka för allmänheten öppnas, så snart Risen stiger öfver et visst pris: likväl håller den sig nu aldrig i Canton vid så lågt pris, som den varit där förr, och som det är invånarnes förnämsta föda, så bidrager den åfven mycket på alla arbetslöner och andra varors pris. Det oaktadt, har Galdet stigit från 80 til 130 à 135. Thé B. heerne, från 6 eller 8 til 12 och ånda til 20; Silket från 70 à 90 til

til 250 och 330 Tael, och så vidare. De varors pris, som Europeerne ej handla med, har jag mig ej bekant, men det gamla folket klagade städse öfver alla varors dyrhet emot förr. Manderinerne, som af Kejsaren få en del af sit underhåll uti persedlar, men en del åter i Silfver, klagade högeligen, för några år sedan, deröfver, at de måste så dyrt betala sina kläder, hvilket så när hade förorsakat förbud emot alla såväl Sidentygers som Silkens utförsel, hvilken de trodde vara enda orsaken: men de förmodade ej, at Silfrets införsel hade, tör hända, bidragit det måsta; ty alla varor äro ansenligt stegne, oaktadt Kejsaren skrapar til sig alt det Silfver han med rätt eller orätt kan öfverkomma, hvilket gjutes i stänger och skickas, efter berättelse, til Tartariet, för at där nedgrafvas. Det är mig förståkradt, at Kejsaren låter årligen i Peking sälja en del af de Presenter han bekommit af Manderinerne, hvilka han ofta återfår flere gånger: det oaktadt, äro dess Magaziner upfylde med kostbarheter. Silfret kan således ej hinna stegra alla varor så mycket där i landet, som om det finge quarblifva uti rörelserne. En ansenlig del af det årligen til Canton kommande Silfver, går straxt från Europeerne, genom de Kåpmån de handla med, til småltarena, som lemna det genäst i Kejsarens Cassa: likväl har det förorsakat dyrhet i landet. Jag önskar, at Chineserne ej må blifva öfvertygade om orsaken, och således för denna och flere skål, aldeles förbjuda Europeernes Handel på China.

At noga upgifva, huru stor Silfver-tilförslen til China varit, låter sig ej göra, ty han var

långt större, den tid Guld med fördel fördes til Europa, hvilket blef med Europeiske fluparne lurendragat om bord på Skeppen, och Silfret fördes på samma sätt i land. Siuparne gå väl än förbi Tullhusen, men visiteras vid Skeppen och i Staden, som då ej skedde; men för lednare åren är det af Tull Specialerne tämmeligen lätt at veta.

Uti Histoire Philosophique & Politique (a) står, at Europeernes hela handel besteg sig, år 1766, til 27 Millioner 431864 Franska Livres, hvilka til $5\frac{1}{4}$ Livre för Piaftern, göra 5 Millioner 225117 Piafter uti Silfver och varor; hvaraf för 3,10000 Piafter voro uti Silfver. Utom dess kommo 10 Millioner Livres, som de Engelske ditförde, för at betala sin skuld och at utgöra förslag til nästa års upköp.

Denna upgift är aldeles ricktig, men det bör läggas til, at det samma och följande året, fingo de Engelske så mycket Silfver, at det var mer än de til sine vanlige laddningar behöfde, och de måste således föra til England 10000 stycken Sidentyger och Nåsdukar, utom et ovanligt parti rått Silke,

År 1767 var Europeernes Silfver-införsel från Europa, Madras och Bengal, 4 Millioner och 4 à 500000 Piafter, utom varor, som jag ej noga kan uträkna, men de utgjorde imellan $2\frac{1}{2}$ à 3 Millioner, hvaribland voro många från Kusterne Mallabar, Coromandel och Batavia.

Men

(a) V. Boken, pag. 285.

Men det ena året är det andra mycket olik: 1 eller 2 Svenska Skepp gör stor skilnad uti Silfver-införslan; Engelsmännen voro där et år med 5, och et annat med 14 Skepp.

Från Manilla har jag sedt 3 Spanska Skepp et år, och andra år inga; Men imellan Amoy och Manilla gå årligen några Chinesiska Skepp eller så kallade Junckare, så at man låkerligen kan räkna, at från Manilla årligen komma 4 til 500,000 Piafter, och somliga år långt mera.

Således kommer nu årligen til China imellan 4 och 5 Millioner Spanska Riksdaler.

Utom des går något Silfver årligen til Ost-Indien, åfven genom Caravanerne och öfver Turkiet, men China drager vida det måsta.

Men hvad spisar den utförslan emot det, som årligen til Europa införes, och hvad där tilverkas? Öfverflottet är så stort, at oackadt utförslan, nötningen på det arbetade, och hvad som eljest förloras, måste Silfvermängden städse öka sig i Europa, som vill med andra ord säga, at Silfverpriset skal falla och alla andra varor stiga.

Hvad förmån Europa skulle hafva af en än större Silfvermängd, kan jag ej finna, annan än den enda, at det är renligare til vissa husgeråds saker, än Kopparen.

At mera Silfver eller mynt ökar handelen, är ogrundadt, då man talar i allmänhet, ty varumängden ökar sig icke derigenom, at repræsentativet ökar sig, men väl af folkmängdens tiltagande. Har et land mera deraf än andra,

lå har det förmån i sin Handel, til dess det öfverfliger en viss proportion, men i allmänhet är det helt olika, ty alla varors pris råta sig småningom derefter, då mycket Silfver kommit, och förhållandet blifver omfider det samma som förut.

Hvad oredor det lå öfverflödigt til Europa komna Silfver förorsakat, och ån dageligen gör, är mer betydande.

En, men af de mindre betydande elaka påföljder, är, at det blifver et mindre tjenligt repræsentatif, då det lå anfenligen faller i värde, emedan transporten deraf genom större tyngd blifver svårare och kostsamare.

Mera betydande är den anfenliga åtskillnad det gjordt, för alla enskilde personer och publika inrättningar, som hafva et visst Riksdalers-tal eller annat mynt, uti årlig inkomst, då de efteråt ej kunna få sina behof derföre.

Men aldrastörst är oredan, för alla Riken och stater, hvilkas måsta inkomster, genom skatter och pålagor, åro inrättade i Silfver och Riksdalers-tal. Då de hafva en lika vigt at nyttja, utgör den et långt mindre värde uti andra behof, hvaraf kommer brist uti Regeringarnes Cassor, som med nya pålagor hos underlåtarena måste hämtas; hvaraf allmogen blifver nödsakad at stegra gródan och andra varor, som den hafver at förkyttra, til pålagornes utgörande; Borgaren måste taga större vinst, för at hafva sin utkomst, och löntagaren, som måste betala sina behof dyrare, nödgas til sin utkomst begåra, och staten at gifva större löningar, hvilket å nyo ökar Regeringens behof och underlåtarenas

nas pålagor. Här af följer, at alt för mycket Silfver är et allmänt ondt för alla Europas invånare.

Jag tror mig ej vara bedragen, då jag äfven härifrån leder grund-orsaken, hvarföre nästan alla Europeiske staterne äro i skuld, hviken merendels ärligen tiltager.

Då vi således funnit, at öfverflödet på Silfver i Europa, gjordt dyrhet på alla andra behof, och förorsakat högre pålagor, så följa ock deraf dyrare arbetslöner, och således minskning af Manufacturer och andra näringar, desse åter förorsaka mindre giftermål, flere utflyttningar och omsider folkbrist.

Skadan vore mera kånbar, om det skedde på en gång, men vore då ej så farlig, ty det vore et sår, som låt läka sig, äfven som, då ändringar göras uti något Rikes mynt, men nu är det en frätande fördold kräfta, som väl lindras något genom Silfrets utförsel til Indien, men aldrig kan läkas, så länge Europa får mera Silfver, än ärligen förloras eller kommer utur rörelsen.

Vi hafve således at tacka Chinesiska Handelen, som bidragit at göra detta onda til denna tiden drågeligt.

Skulle någon tänka, at förhållandet är olika för oss i Sverige, emedan Silfvermynt här nu mera ej är gängle, så irrar han sig, ty våra Banco-Sedlar äro myntets repræsentativer.

Skulle åter någon tro, at Silfvermyntet är, genom Chinesiska Handelen, draget utur Riket, så mistager han sig ganska mycket; Silfret är vi-

da för dyrt i Sverige. derföre tages det alltid i Spanien, och drifves den Handelen med långt större Capitaler nu, då ej tilgång finnes på Silfver hos oss.

Til Silfvers inkommande och kvarblifvande uti et Rike, är och blifver ej annan utväg, än genom öfvervigt i Handelen; eller, som är det samma, at varor för mera värde utskickas, än dem man får in, då öfverskottet måste uti Silfver eller Guld införas, och så länge öfvervigten varar, blifver det quar: alla andra utvägar äro irrblofs, som efteråt måste dyrt betalas.

Et Rikes förhållande är i det målet lika med en enskild Persons, som af någon egendom har vissa inkomster: om han förflöser deröfver en tid bårtåt, och kommer i skuld, blifver intet annat råd, än at efteråt minska utgifterne, ej allenast inom gränsen af inkomsterne, utan äfven deröfver, til dess skulden är betalt, ty den ökar sig annars årligen än mera, genom Intressen, som han derå måste betala til andra. Men som vissa utgifter äro nödvändige til lifvets uppehälle, hvilka ej kunna minskas, så måste han minska uti de minst nödige utgifter, såsom nöjen, prål, läckra drycker, granna Nipper och Klåder; sedan han då spart så länge, tils skulden är betalt, kan han åter lefva så stort som förr, men vill han vara beredd på oförväntade och ovanliga behof, så håller han uti med sparsamt lefverne, och ju längre han fortfar, at gifva mindre ut än han får in, desto rikare blifver han: omfider, får han Guld i Beursen och Silfver i Cassan.

Min tanka är, at för Riken gifvas ej andra, än aldeles dylika utvägar; Et Rike så väl som
en

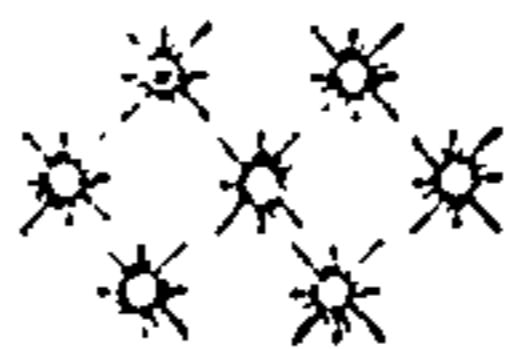
en enskild, kan väl för en tid af sine underlyfande eller bönder, taga större inkomst, men de försvagas först, egendomen utmårglas och kastar omsider på långt när ej så mycket af sig, då sitta ordan blifver värre än den första.

Det är således onödigt, at förbjuda eller tillåta Silfvers och Gulds ut- eller införsel uti et Rike; det går likafult ut, så länge Riket är i skuld, hvar på Spanien och Portugal äro klara bevis; men Holland bevisar, at Silfver blifver likafult kvar, fast utförslen är tillåten.

Så vida nu Svenska Ost-Indiska Handelen är lönande, och Compagniet vinner, som väl ej varit mitt ämne at bevisa, men som förmodligen hvar och en har sig bekant; är äfven klart, at oaktadt denna Handel årligen förer mycket Silfver från Europa til China, förer den likväl Silfver in i Sverige, för så mycket som vinsten öfverstiger Rikets behof af Chinas producter; men skulle vinsten vara mindre, hvilket är emot min öfvertygelse, så spår han ät det öfriga, som nu slipper at derföre föras ut til grannarne.

Jag har således visat, at, i mina tankar, Silfrets årliga förande til China, är för Europa nyttigt. Men det kan jag ej neka, at om Chinesiska Handelen och dess producter ej hade varit til, skulle nu uti Europa, och äfven törhända i Sverige, varit mera Silfver til tyngden, men dess värde hade varit lika, med hvad vi nu hafve, i anseende til förhållandet emot alla andra varor; eller, man hade då egt flere Riksdaler, men ej fått mera för dem; likasom man nu får mindre för en Slant eller Plåt-fedel; än för tjugu år sedan.

Då jag nu, til Hans Excellence Herr Riks-Rådet och Commendeuren af Nordstjerne Orden, Friherre BUNGE, får den lyckan at aftråda detta åreställe, har jag, til slut af min förvaltning, den fågnaden at til Kongl. Akademien få framgifva 6000 Daler Kopparmynt, samt et af MAGNY's dubbla Microscoper, hvilka Hof Secreteraren Herr PEHR RYDMAN, som d. 28 Junii innevarande år, uti dess 44:de års ålder, här i Staden med döden afgått, genom Testamentarisk disposition skänkt K. Akademien, och dess arvingar nyligen til mig öfverlemnad, at tilstålla Kongl. Akademien. Denne afledne Hedersman var i lifs-tiden allmänt känd för dygd, moget vett, människo-kärlek och smak för Vetenskaper, och har til slut derpå gifvit de vackraste prof, genom hederliga Legata til Kongl. Aca- demiens och til alla 3 de här i Staden inrättade Barn-husens förmån. Jag tviflar ej, at ju Kongl. Akademien, för sin del, få mycket mer med tacksamhet erkänner Salige Herr Hof-Secreterarens välvilja, som Han ej var Ledamot af detta vårt Samhälle, och at ju K. Akademien använder, enligt gifvarens förordnande, årliga rântan af det skänkta Capitalet, til Præmium för bästa Svaret på någon af Kongl. Akademien framstald Fråga, hvarigenom det allmänna kan vinna någon nyttig uplysning, och Herr RYD- MANS namn bibehållas uti en välförtjent hederlig åminnelse.

SVAR,

S V A R,

Gifvet, på

Kongl. Vetenskaps Academiens vågnar,

af

D E S S S E C R E T E R A R E.

M I N H E R R E!

Så går det ofta. Det, som någre närsynte anse och utropa för skadeligt, befinnes ej sällan af dem, som se längre och djupare in i saken, icke allenast mindre skadeligt, utan ock verkeligen nyttigt.

Huru många, både hos oss och utomlands, hafva icke föregifvit, at Europa mycket förlorar på sin Handel med Ost-Indien? Huru ofta har man icke hört uprepas, at vi, för Guld och Silfver, tilbyte oss mycket förgångliga och bräckliga varor, af föga invärtes värde? Som detta i visst afseende måste medgifvas, och de enfaldige tro, at all lycksalighet består uti myckenhet af de ädlare Metallerne, har deras mening syns nog sannolik och vunnit hopens bifall.

Men I, Min Herre, hafven uti Edert Tal, som mig synes, med giltiga skäl bevist, at denne Handel, just uti det, som den endast anklagas före, gjort Europa mer tjenst än otjenst.

Hvad har det myckna Guld och Silfver, som Europa, på snart 300 år, fått ifrån America, och sjelf uphåmtat utur sina Grufvor, här stort annat uttråttat, än at det mångfaldigt stegrat priset på alla varor, jämväl på de til lifvets uppehälle oumgångeligaste?

Om alla dessa skatter skulle hafva kvarstadnat i Europa, bade påföljden visserligen varit den, at Silf-

rets

rets värde än mera förfallit, och allt annat däremot blifvit än dyrare. Det har Öst-Indiska Handelen til någon del förekommit: men det är ej dess enda nytta.

Det hade fallit Eder, Min Herre, som så väl kunden denna Handel, ganska lätt, at visa flera och väsentliga fördelar, som både Europa och vårt kära Fädernesland däråf vinner, om I velat företaga Eder et så vidlyftigt ämne.

Jag bör endast nämna den anseelige tilväxt, som Vetenskaperna derigenom vunnit. Hvad för en förträffelig Schole har den icke varit för Styrmäns-konst och dess Moder, Astronomien? Hvad ljus hafva icke Geographien och alla delar af Naturkunnigheten derigenom erhållit? Vi hafve ock af Östlänningarina lärde mycket uti Mechaniske Konst och handverk, ja i Sjelfva Hushållningen.

Annat prof på Vetenskapernes vinst behöfver jag nu ej återopa mig, än det I, Min Herre, sjelf gifvit, som ifrån China hembragt åtskilliga nyttiga och nya underrättelser, hvilka I dels redan meddelat K. Akademien, dels lofvat. De hafva gjort Eder berättigad til et rum i detta Vårt Samhälle, och Edra sedermera gjorde tjänster, med värdigt Ordförande och med tvänne vackra Tal, inom så kort tid, hafva än ytterligare förverfvat Eder Kongl. Academiens fullkomliga högaktning, förtroende och tacksambet.

